БРОЈ 54. ЦЕТИЊЕ, сриједа 19. августа 1915. год. ГОДИНА VIII.

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перп., на по год. 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

ЗА ЦРНУ ГОРУ БРОЈ 10 ПАРА
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:
„Viesnik“ Cettigné (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

BIBLIOTEKA CRNOGORE DURĐE CRNOJEVIĆ

Цетиње, 19. августа.

Од српскога народа траже класичну српску покрајину Мађедонију, да би се купио пристанак Бугарске на рат противу Турске!...

Ово је један нови удар за наше намучено племе, ништа мање тежак, болан и судбоносан од оних, који нам бијаху нанесени приликом изнуђеногa напуштања Драча и Скадра и прошлогодишњег аустријског ултиматума.

Нашим жртвама и искушењима као да нема краја. Прелива их још и отров разочарања, које нам душу раздире. Ми смо свјесни озбиљних чињеница садашњости. Морамо све наше моћи принијети цјелини, у којој се налазимо ради свога спаса, ради најљепших идеала човјечанства. Крајњем циљу рата: побједи ваља много жртвовати. Али ипак до извјесних граница. Од живота и имања постоји нешто драгоцјеније, постоје племенити идеали и узвишена начела. Зар и њих жртвовати?! Па каква би онда била разлика између нас и наших непријатеља; између нас, који се боримо за ослобођење народа, за његово уједињење, правду и право, и између Нијемаца, који хоће све да баце под ноге грубе освајачке силе, која не мари ни за уговоре, ни за поштену ријеч, ни за законе, ни за туђу слободу и право на живот?

Мађедонија је српска етнографски и историјски. Она је дио српскога тијела. Она је најпослије откупљена скупом крвљу синова обију српских краљевина: Србије и Црне Горе. Она је својина свијех Срба. Она садржи у себи најважнији балкански политички, стратегијски, трговачко-привредни пут, и према томе животни услов српског државног и националног опстанка. Да је поново не извојевасмо на Брегалници, не противу Бугарске, чију заблуду горко жалимо, већ противу Њемачке и Аустрије, које су је хтјеле отети од Српства, а не даровати Бугарској, ми бисмо овога рата били у сасвијем критичном положају, и ко зна гдје би сада у дубини Балкана били њемачко-аустријски корпуси. То су признали први политички и војнички умови у штампи западних европских пријатељских нам народа.

Интерес је свијех онијех, који се данас боре против германске опасности, да српски народ на Балкану, на овој опасној вјетрометини између Запада и Истока, буде слободан, независан, уједињен и јак. Томе интересу мира и слободе у Европи треба жртвовати и разноврсно жеље за величином. Нијемци, кад и буду војнички сатрвени, ипак неће престати да представљају опасност у другим видовима. Ту ћемо бити опет први ми, који ћемо им сметати. Поред наших освештаних народних права зар не треба ни то заборавити!...

Врховна Команда саопштава:

Непријатељ је у току претпрошле ноћи рефлекторима освјетљавао наше положаје код Горажде, а по томе отпочео ватрено дејство, које је убрзо ућуткано од стране наше артиљерије.

Положај на руском бојишту

(Из руског мјеродавног извора)

Цетиње, 18. августа.

У току овог рата могло је јавноме мнијењу изгледати чудновато напуштање неколиких утврђења, која се иначе могу дуго држати противу непријатеља, који их опсиједа. Као примјер томе служе Лијеж и Намир, чија је отпорна снага била знатно умањена усљед дејства њемачких топова великог калибра, који су овог рата први пут употребљени.

У таквом су се положају налазили Новогеоргијевск и Ковно, који су били недавно евакуисани од стране руских трупа у вези са општим стратегијским планом. Ради бољег објашњења тога треба имати у виду ово:

Успјеси артиљерије великог калибра у толико су за посљедње вријеме технички надмашили отпорну снагу утврђења, да је одбрана истих противу ње постала врло тешком. При садашњем техничком стању може само оскудица у артиљериском материјалу приморати непријатеља, који наступа, да се задржи дугим опсадним ратом. Кад пак непријатељ располаже великим бројем тешке артиљерије и обилном муницијом, за њега је повољније да умјесто постепене опсаде убрза пад утврђења јаким и учестаним јуришима, упркос огромним губитцима у људима, којима се он у том случају неизбјежно излаже.

С друге стране одбрана утврђења може бити вођена успјешно само кад је комбинована с маневрима пољских трупа као што је то у пуној мјери доказао отпор Осовца и Вердена.

Руска западна утврђења нијесу почетком рата још била коначно саграђена и снабдјевена.

У вези са општим условима садашњег рата надмоћност Нијемаца у артиљериј ским средствима наводи, како изгледа, руску врховну команду, да искористи своја утврђења само до те мјере, која јој је потребна да обезбиједи и очува живе силе извјесног дијела пољских снага и да даде предност слободном кретању пољских армија, не задржавајући се на одбрани утврђења више него је потребно за поменути циљ.

С тога не треба да изазове изненађење, ако у будућем току војних операција на руско-њемачком фронту буде евакуисано још и које друго утврђење, као н. пр. Брест Литовск, кад би том евакуацијом било нужно очувати тврђавну артиљерију и њен гарнизон, који се не би могли одржати против тешких непријатељских топова, док се међутим могу добро искористити у пољским борбама, а једино ове могу под садашњим условима модерног ратовања имати значаја за исход ове судбоносне и цјновске борбе народа.

Тријумф Русије

Један видан руски дипломата рекао је поводом одступања руске војске:

— Ми смо ходали Нијемцима Варшаву, изгубивши 112 жртава и Ивангород са 136! Зар им то не говори све? И сто зашто не ликују и зашто су све више и више у нашим рукама. Ми смо спасли Париз, сада спасавамо Остенде и Лондон.

Кореспондент, коме је ово речено, вели:

„Русија је ускоро, на тисовјечан њемачки начин борбе одговорити јачином, који ће бити исписан у Историји. Цијела Русија се претворила у арсенал. Америка и Јапан раде за њу.

Сибирска линија већ има дупли колосјек.

И тада — тешко нападачу.

Хинденбург у Варшави, то је Корзиканац у Москви. Њемача је већ постигла кулминациону тачку“.

Поводом руског повлачења полуслужбена лондонска „Вестминстер Газета“ пише:

Кад се рат заврши, кад се ми у свима подробностима упознамо са историјом ових мјесеца, тада ћемо тек моћи потпуно оцијенити услуге које су Руси учинили општој ствари, како њиховим наступањем у почетку рата, тако и оним губитцима које су руске трупе нанијеле непријатељу.

Париски „Билтен д'Арме“ истим поводом пише:

Испољавајући јуначку чврстину, армија руска стиче неоспорно право на велику захвалност Савезника. Руска нација у свом јединству са Царем, владом и Врховним Главнокомандујућим пуне снажну вјеру у коначну побједу и испољава непоколебљиву тежњу да побједоносно заврши овај рат, који сви сматрају као свети.

Нова српска искушења

— Тражење уступање српских земаља —

Скорашњи демарш Четворног Споразума у Нишу и Атини у сврху уступања српских и грчких земаља Бугарској, да би се ова увукла у рат противу Турске, живо се коментарише у штампи балканских држава.

У Грчкој је наишао на једнодушно негодовање. И сами Венизелос који је зимус, док је био на власти, био за концесије, сада се не може задобити за попуштање, пошто су прилике знатно измијењене. Између Ниша и Атине врши се жива измјена телеграма. Грчка и Србија споразумијевају се, како да одговоре и и како да преброде ову нову муку.

У Бугарској, која од поменутога демарша има највише да добије, мишљења су у штампи још подијељена. Огромна већина листова и сада је на страни Њемачке и Аустрије. Они сматрају корак Четворног Споразума као слабост, те и даље уцјењују Савезнике пјевајући химне германским царевинама.

У Букурешту чекају. Тамо су се навикли на олаке добитке. Они ће у потоњем часу прићи оној страни, која буде у већини.

У Србији штампа је у почетку била јако резервисана. Они су највише ћутали, пошто се од њих траже највеће жртве. Опет по српским леђима. Кад се прохтјело Аустрији и Њемачкој да запале Европу, прво је Србима поднесен нож под грло. Кад, сада, треба чинити жртве у корист Савезника, прво Срби, као најслабији, треба да одсијеку један дио својега тијела! Потоњих дана и у Србији је штампа о демаршу постала више говорљива.

Владина „Самоуправа“ препоручује присебност, уздржљивост и вјеру. Она изјављује готовост за нове српске жртве.

Остали листови, готово без изузетка, су отворени и огорчени, чувајући ипак хладно достојанство.

Полуслужбени „Одјек“ пише:

Једно од обиљежја великог и судбоносног питања које у овај мах узбуђује сву земљу у томе је, што је оно у толикој мјери опште, да искључује сва размимоилажења појединих партија с њихових подвојених начелних становишта. Ниједна политичка странка нема у данашњем питању основа за неки нарочити свој став.

Србија је позвана да учини једно самопожртвовање у корист опште ствари својих Савезника. *Од ње се хоће да откине један комад меса на мјесту најосјетљивијем.*

Не може бити сумње да то боли сваког подједнако. У једном питању као што је мађедонско, у коме су тако јасно изражени дрази, вјековни, крвљу запечаћени национални и животни политичко економски интереси, не може бити двоумице.

Зато су прва услови да овакво једно судбоносно опште питање буде паметно рјешено: мирна, хладнокрвна, стварна процјена ствари, лојално обавјештавање и измјењивање мисли, без посебних предубјеђења, *без малодушности исто колико без мегломаније, без оглушивања о јавно мишљење исто колико без демагогије.*

У поновном чланку истој теми, „Одјек“ апелује на Грчку, и вели:

Двије сусједне и савезне краљевине поново се налазе пред једним врло критичним моментом. Српски и јелински грађани довољно су свјесни тога да јачање Бугарске на штету Србије значи исто као и јачање на штету Грчке и обратно. Данас се рјешава да ли ћемо бити или не бити. Ово је посљедња прилика Бугарске да извојује себи превласт над Грцима и Србима. На крају крајева Атина и Ниш остаје да и овом приликом јединствено схвате свој позив и своју дужност бранилаца слободе Балкана.

„Мали Журнал“:

Од Србије се тражи велики дио Мађедоније, која је од искона била српска, а не даје јој се ништа, јер Босна и Херцеговина биле су и остале увијек српске.

И ако су нам Бугари антипатични, и ако смо о њима и њиховим недјелима писали врло много, овом приликом морамо рећи, да наша влада треба да се угледа на њихову владу. Још више Народна Скупштина.

Да се и ми упитамо, какве гарантије добија Србија за толике своје жртве? Да ли је право, послије свега што је било, да чекамо, да нам се нешто удијели, или да тражимо своје право?

Сучим ће наши управљачи изићи пред народ, кад се заврши европски рат, па се вратимо готово празних шака, јер, према досадашњим догађајима, то може врло лако да наступи?

Нема ли тих гарантија, онда не трошимо своју снагу, већ чекајмо ликвидацију рата, па ћемо, онако одморни и снажни, сами моћи узети ове земље. Нека послије проба ко да нам их отме...

И најзад за кога се оне резервишу? Да нам се не спрема колач, да нам створе нове незгоде са стварањем нових земаља на сјеверу и сјеверо-западу?

Овдје нема ни за кога увреде. Ово је јасно као дан. Кад се издајницима Словенства и Тројнога Споразума пуди тако много за мале услуге, Србија има право на највећу награду, јер је она спасла цијелу ситуацију. *Да није било храбре српске војске, да је Аустрија прегазила Србију, Бугари, Турци и Румуни насигурно би послали своју војску против Русије.*

Можда би и Грчка морала с њима. И онда би Њемачка неоспорно била побједилац.

И најзад, ко је то, који не да Србији, да буде велика и снажна? У чијем је то интересу, кад се зна, да је Србија подијела толике жртве за Тројни Споразум, и кад ће и даље бити велика и сигурна брана против Нијемштине и њемачког продирања на исток?!

„Правда“:

Корак сила Четворнога Споразума код балканских држава изазвао је велике промјене. *У Србији се расположење лагано ствара и оно од разочарања као да није далеко, али је одлучности изгледа врло близу.*

Нико не треба да буде необавјештен нарочито онда, када се рјешавају највећа питања. Зато ћемо ми, колико се у чланцима може рећи, изнијети један кратак критички преглед догађаја трудећи се да буде што језгровитији.

Почећемо од момента за који ми сматрамо, да је важно почети. Од дана, када су Руси почели одступати због оскудице у муницији, пријатељска штампа је објавила, да Дарданеле треба што прије отворити ради бржег снабдијевања Русије. Одмах се почело примјећивати и то, да су галипољске операције тешке, узалудне, да је терен немогућ, и т. д.

Руско одступање се наставља мјесецима. Операције на Галипољу нијесу ишле напријед — водила се рововска борба, јер се мислило, да ће Дарданели пасти временом. Није се позвала ни Италија, која је за своју интервенцију добила нашу Далмацију!

Руси су и даље одступали и у званичним билтенима позивали офанзиву са запада. Са запада је предузета, и она је извршена 18. јула у Нишу, Атини и Софији! Тражено је, да се Балканци погоде ради својег и туђег мира.

Давно је било, прије шест мјесеца, па се и заборавило!

Србија је својом посљедњом офанзивом онемогућила коначну побједу Германије, јер се Германија није везала са Бугарском и Турском.

Српски народ, данас српски и савезнички војник, најлојалније, најискреније и најпреданије служи узвишеном циљу наших пријатеља. Србија у овом светом послу нема задње мисли, *али то не значи, да је она слаба.* Србија подноси све материјалне, све физичке, све најужасније жртве. *Али Србија не подноси жртве свога угледа, свога достојанства.* Ми смо то већ 12. јуна 1914 године преживјели и тада су наши данашњи пријатељи констатовали узвишеност српског народа, који цијени своје достојанство.

Данас се тражи, да Србија награди својом територијом Бугарску, која јој је до јуче копала гроб.

Па добро, нашао би се неки, који би рекао: ступам ногом и у тај гроб!

Па добро, можда би се нашао други, који би рекао: Србија је жртвовала за општу циљ, општу побједу, снагу своју, жртвоваће и то, што тражите, али шта ће Србија за то добити?!

Одговор је дошао како неки тврде, и он не садржи ни Хрватску, ни Словеначку, ни Славонију, ни Банат, ни Бачку, ни Далмацију, па чак ни Арбанију. Јавили смо већ, да он садржи само Босну Херцеговину и Сријем.

Поредити све могуће претпоставке и питања, која смо навели, значи увидјети: *да Србија треба да жртвује огромно и да не буде ни довољно награђена.*

Под таквим условима, под таквим околностима, са таквим перспективама, Србија не може, не треба и не смије компензирати Бугарску. Ми би смо били у ситуацији државе, која није ни на Балкану, а није ни на другом мјесту. *Губитком вардарске долине ми бисмо у ствари убили полет, напредак и сигурну егзистенцију Србије.*

Мисле ли наши савезници да би Србија била у стању да издржи отимачину Мађедоније, не она то није у стању; таква жртва била би катастрофална за наше народно расположење.

Захтјеви управљени Србији као да иду на то да сломе њен досад несаломљив народни дух, и да од српског хероја направе очајника, који се пред оваквим околностима мора с разлогом упитати: да ли његова борба има каквог циља?!

Од Србије се очекује да стоички поднесе све жртве. Наши пријатељи рачунају да ће Србија испробана многим искушењима и то прегорети. Но искушења не смију бити велика, јер наступа опасност да и најчвршћи подлегну.

„Пијемонт“:

Ако се овај рат води да злочинци буду кажњени, злочинци не смију бити награђени; ако се рат води за уједињене народа, српско народно јединство не смије се жртвовати завојевачким прохтјевима. Енглеска је мобилисала флоту и војску и загазила у страшни рат, зато што је Њемачка поцијепала међународне уговоре и прегазила Белгију. Може ли Четворни

Споразум, руковођен таквим начелима, придобијати, на рачун Србије која се бори исправно, земљу која је издала Русију и погазила на разбојнички начин већ један уговор, закључен под протекторатом руског цара?

Српски народ је ријешен да брани своја права и испуни своју свету дужност, али он се нада да ће га, свјесни онога ради чега ратују, и његови пријатељи помоћи.

Аустриска офанзива

— Нови блеф —

Петроградске „Биржевија Вједомости" пишу, да су све вијести о неким припремама неке велике аустро-њемачке офанзиве против Србије ради пробијања пута за Турску неозбиљне, јер Нијемци за то немају потребну војску. И ако су на француском фронту Нијемци свели војску на минимум, њима треба најмање 600.000 војника ради одбране од Италијана, а сва остала војска им је на руском фронту. Да би избјегли судбину Пећорека, Нијемци би требали да имају према Србији најмање десет корпуса. Могућност других препрека на путу, нарочито тешкоће при прелазу Дунава учиниле би нужним појачање горње војске.

Пошто не може да нађе ни половину потребних трупа аустро-њемачка команда диже велику ларму о тој лажној акцији. У осталом, да се таква експедиција спрема доиста, то би се чувало у највећој тајности.

На Петроград

Чувени руски публициста Мењшиков пише у „Новом Времену", да је Нијемцима у рату са Русијом главни циљ Петроград! Они желе да се дочепају руске пријестонице, па послије да се окрену на запад да смрве Француску и Италију. Русима — вели Мењшиков — тек сад предстоји ужасна борба. Разумије се, да ће се Нијемци преварити у својем рачуну.

ТЕЛЕГРАМИ

Атина, 13. августа. *Њихова Краљ Височанства Црногорски Књаз Наслједник и Књагиња Наслједниковица дошутовали су јутрос у Атину, на пролазу за Италију. Високи путници били су предметом нарочите пажње.* (Агенција)

Лондон, 14. августа. Манифест њемачке националне странке, у коме се захтијева проширење граница Царевине на истоку, западу и преко мора, да би се надокнадиле гигантске жртве њемачког народа и у коме се обећава потпора те странке влади, која ће се борити за испуњење ових циљева са несавладивом енергијом, — изазива мисао да њемачки шовинисти чине истинску услугу савезницима у овој фази рата. Само има да се живи у миру, да се ти њемачки шовинисти науче да је та идеја један безуман сан који Европа неће допустити. Ми знамо средства са којима располаже Њемачка, па чак дајући им њихову највећу вриједност и сматрајући их потпуно удешеним за њену пљачкашку политику, она су апсолутно нижа од средстава која су им насупрот постављена.

Њемачки публицист Теодор Волф, са тактом који карактерише његову расу, изабрао је овај тренутак да приступи овом предмету са великом искреношћу. „Пут, који води на Исток — вели он — и који је био потпуно препријечен још од балканског рата, може и мора да се отвори пред нама. Послије пораза руске војске и осталих, ми ћемо умјети искористити згодну прилику, донијевши мудру одлуку за отварање пролаза који ће нас довести у везу са Цариградом. Ма на који било начин, нама је потребно да са Турском успоставимо везу која нам даје нову полазну тачку за сваку мирољубиву акцију. Примјер Белгије показује нам како њемачки народ ствара себи путеве и саобраћајне везе, и Волф држи да ће Њемачка моћи прокрчити пут мачем преко једне, а новцем преко једне друге балканске државе."

Ово је згодна опомена за балканске државе. Оне знају што све за њих значи пут који ће спајати Берлин са Цариградом.

Крагујевац, 13. августа. У току 12 августа, на дунавском фронту, спријечили смо непријатељево утврђивање на Великом Острву код села Малог Старчева, а на савском фронту код Јовичине Боле према Скели.

Крагујевац, 14. августа. У току 12 августа, на дунавском фронту, прекинуто је непријатељу утврђивање на Молдавском Острву и код белобрешке царинарнице.

На савском фронту спријечено му је утврђивање на лијевој обали Саве низводно од Мишарске Аде.

Петроград, 11. Главни Штаб Главнокомандујућег саопштава:

У рејону Риге никакве промјене. У правцима Јакобштадта и Двинска према западу, у току 10 августа, вођене су дјеломичне борбе са промјенљивим успјехом.

У правцу од Ковна до Вилне, у ноћи од 10 августа и сјутрадан, противник је наставио да врши притисак на наше трупе које задржавају његову офанзиву.

Између Бобра и Нарева, повукли смо се са наших положаја на лијеву обалу Бобра.

У складу са овим покретом, 9. августа, евакуисали смо фортификацију Шошке које су сачињавале сектор поменутог положаја.

Ради повлачења наших оперативних трупа од фортификације Осовца, које су образовале мостобран, мост је бачен у ваздух, а шуме запаљене.

Између горњег Нарева и Буга, у току ноћи 10. августа и сјутрадан најупорнији непријатељски напади продужавали су се у рејону источно од Бјелска и у секторима фронта Клечели—Високолитовск—Кредна. Неке од ових нападаја, поред све бројне надмоћности непријатеља, одбила је са знатним успјехом наша пјешадија уз помоћ коњице. Заробили смо војника са митраљезима. Ове акције су нам знатно олакшале заузимање нових положаја.

На десној обали Буга, зауставили смо у ноћи од 10. августа непријатељев покушај да предузме офанзиву у правцу Ковела.

У рејону Пишче, започета борба 10. августа, наставља се.

Беч, 12. августа. Бечки ратни суд завршио је претрес по кривици двојице посланика Рајхсрата, Димитрија Моркаца и Владимира Криловића, као и по кривицама адвоката Мерлука Чакшовића из Пшемисла и Дрохомилска из Лавова, а исто тако против велепосједника Дјежова из Варгијаса, Бравале Милкијевић из Комионска среза Трумилове. Сва шесторица су из руске народне партије. Осим горње шесторице суђен је и Димитрије Анђески, дописник руског листа „Новое Времја." Свих седам су осуђени, за дјело издаје и злочина против војске и државе, на смрт вјешањем.

Петроград, 12. августа. Из Севастопоља јављају да су наши торпиљери, крстарећи дуж турске обале, потопили једну велику турску једрилицу, натоварену угљеном који је био одређен за Босфор.

Петроград, 14. августа. Главни Штаб Кавкаске Војске саопштава:

Наше трупе освојиле су у долини Пасин планину Кизлардаг.

У рејону Вана било је сукоба између наших извиђница и курдских трупа.

На осталом фронту без промјене.

Париз, 14. августа Њемачке вијести:

На западном фронту ништа ново.

На источном фронту: Ситуација непромијењена у рејону Њемена. Лагано напредовање Галвицове војске пред Бјелском. Макензенова војска заузела је више фортића на сјеверном фронту и сјеверозападно од Брест Литовска.

Париз, 15. августа. Њемачке вијести: На западном фронту ништа ново.

На источном фронту: Борбе у рејону Митавеи Ковна настављају се; Југоисточно од Ковна Руси су одбачени. Руси су евакуисали тврђаву Омту коју су заузели Нијемци. Јужније, њемачке трупе напредују према Њемену. У центру војска Леополда Баварског полако напредује, Југоисточно од Брестлитовска Руси су одбачени иза Рите.

Петроград, 15. августа. Главни Штаб Кавкаске Војске саопштава:

На читавом фронту мали окршаји наших предстража и извиђача са препуцавањем.

Париз, 15. августа. Војни критичар листа „Münchener Neueste Nachrichten" пише да главни циљ њемачких војска треба да буде да се уништи руска војска а не заузимљу тврђаве. Ако Нијемци даље тако наставе, Руси ће се само радовати.

Париз, 15. августа. Непријатељ је избацио на Компиењ 7 меуака који су причинили нешто материјалне штете; једна болничарка је убијена, а једна друга тешко рањена.

Лондон, 15. августа. Адмиралитет јавља да су енглески ратни бродови потопили и потпуно уништили један њемачки подморски брод на пучини пред Остандом.

Париз, 15. августа. Француски авијатичари постигли су јуче рекорд: једна ескадра од 62 аероплана у 4 одреда напала је жељезне радионице и фабрике муниције у Дилингену сјеверно од Сарауиса. Бацили су више од 150 бомба од којих 30 великог калибра на фабрике муниције.

Амстердам, 15. августа. Нијемци су заузели Брест-Литовск који су Руси евакуисали.

Петроград, 17. августа. Главни Штаб саопштава да њемачка вијест да су Нијемци заузели Брест—Литовск на јуриш није тачна; у ствар Руси су одлучили да евакуишу варош пошто је посада од 100.000 и велика количина материјала пренесена на лијеву обалу Буга, да би се дозволило руским армијама да се повуку у правцу истока. Фортификације и мостови уништени су.

Амстердам, 17. августа. Према званичним листама, пруски губитци до сада износе 1 милион 746.637 мртвих, рањених и несталих, којима треба додати 646 листа из других држава царства.

Париз, 17. августа. Успјешно су бомбардовани њемачки шанчеви у рејону Ниепора, сјеверно од Араса и у источном дијелу пута за Лил.

Рим, 17 августа. У долини Сугана, Аустријанци су разорили неколико мостова, један пут, једну жељезничку пругу у дну тијесне долине између Ронђења и Малаледа.

Истакао се један наш планински одред, нападајући положај Монтескукла на горњој Сочи гдје су Аустријанци имали јаке шанчеве на врху Ромбон (2297 м.) Поред свега тешког терена и огорченог непријатељског отпора, наше трупе су успјеле да избаце Аустријанце из неколико шанчева. Остали смо у блиском контакту с непријатељем на крајњем врху планине.

Јуче су наши авијатичари поново бомбардовали аустријски аеродром на Ајшовици, бацивши 120 бомба које су пале на спремиште, уништиле све на аеродрому и изазвале више пожара. Многобројне батерије гађале су наше аероплане који су се сви вратили неоштећени са овога смјелог излета.

Петроград, 17. августа. Јављају са Кавказа да су Турци, осјећајући да морају напустити Јерменску, извршили страховите покоље. Има више од 100.000 жртава.

Рим, 17. августа. Аустријанци су претрпјели велике губитке у долини Стрина; они су оставили митраљезе и велике количине муниције. Порушене су двије аустријске фортице.

Италијани су у рејону Плеца успјешно бомбардовали непријатељске положаје.

Лондон, 17. августа. Код Диксмида, на енглеском фронту у Белгији, воде се огорчени бојеви.

Вашингтон, 17. авг. Њемачка је у свему попустила захтјевима Сједињених Држава Америчких, формулисанима у посљедњој енергичној америчкој ноти.

Париз, 18. августа. Колера се појавила у Њемачкој. Оглашене су за заражене вароши: Лајспах, Отелн, Бреслава, Данциг, Берлин, Кенигсберг, Позен, Бромберг, Хановер и Лајпциг.

Париз, 18. августа. Њемачке вијести: На западном фронту ништа нарочито.

На источном фронту војска генерала Ајххорна дошла је у рејон сјевероисточно од Олите. У правцу Гродна, Нијемци су заузели Липск на Бобру. Њемачке трупе приближавају се Бјелостоку. Нијемци и Аустро-Угри одбацили су Русе са њихових положаја код Сухопоља.

Париз, 18. августа. Артиљеријска акција у Артоа и у рејону Кенвиера гдје је наша ватра испретурала шанчеве и дохватила њемачке логоре. У Аргони, наше батерије укуткале су њемачко бомбардовање. Било је доста живе канонаде у Лорени према Мурселу и Шаслу као и у Вожима у рејону Рабодса, Лонса, и Лепжа.

Дневник

Краљ код војске. Његово Величанство Краљ био је опомад на фронту херцеговачког одреда. Господар је један дио пута пријешао од Никшића на аутомобилу, а други на коњу. Међу својим храбрим и милим јунацима Краљ је провео једну ноћ у њиховом логору. Не обзирући се на своје године и на врлетни терен и теготе путовања по истоме, Господар је живо желио да бар кратко вријеме буде у средини војске у непосредној близини борбене линије. Дуго је разговарао са главарима, са војницима, распитујући се у појединостима о славним подвизима црногорског оружја на томе дијелу нашега фронта према Херцеговини. Храбрио је трупе, одушевљавао их је за нове жртве, потврђујући у њима још више вјеру у свијетлу будућност нашу, у коначну побједу нашу и наших моћних Савезника над непријатељем, чији је слом неизбјежан. Да су прилике допустиле, Господар би овога пута био обишао сав наш фронт према Херцеговини, на којој је страни свако мјесто тијесно спојено успоменама на Његово име, на Његове ратне успјехе из младости.

Са Његовим Величанством Краљем били су г. г. Министри Божовић и Пламенац, г. Посланик Србије при нашем Двору Љ. Михаиловић и потпуковник г. Михаиловић из Врховне Команде.

Вратили се. Г. Љ. Бакић, Министар Правде, вратио се из Пећи, до које је пратио Њихова Краљ. Височанства Наслједника и Наслједниковицу. Г. Г. Церовић, Министар Просвјете, вратио се из Никшића.

Апел на родољубље. У једној држави, у једноме народу од будућности и напретка, рат не смије да буде средство за поправку материјалнога стања појединаца на штету цјелине. Муке и терете рата ваља сви подједнако да подносе, сваки на својем мјесту, било у првим редовима, било у позадини, која у модерном ратовању, само ако се брижљиво и савјесно сузбијају злоупотребе, има исту важност као и бојна линија. И у вријеме рата има таквих злоупотреба, штетних за државу и народ, које је тешко искорјенити или спријечити силом закона и власти. Апелује се тада на свијест, на увиђавност, на родољубље. Недопуштени начини у трговини животним намирницама; стварање потајних картела у циљу лова обилније и лакше добити; несразмјерно и бездушно договорно повишавање цијена животним потребама; несавјесно и неродољубиво спекулисање са нужним артиклима приватне и јавне неопходности кад се у истијема, усљед разних узрока, тренутно осјети недовољност, — све су то појаве, које у вријеме рата праве тешку неприлику народу и држави. На примјер, код нас се од неког времена почела осјећати оскудица у ситном металном новцу. Узрок јој је с једне стране одиста у недовољној његовој количини у сразмјери са проширењем земље, али много више у несавјесности појединаца, који, руковођени или ружном жељом за брзом зарадом, или некаквим лудим неоснованим страхом од уображене несигурности, метални новац повлаче и прикупљају, како би на њем спекулисали. Овакви спекуланти, који прибављају користи само себи, а отаџбини штету, заслужују најоштрију осуду и презирање. Државна власт нема вазда на расположењу законске мјере за успјешну борбу са њима. Јавна контрола, критика и свјесна штампа често су кориснија средства за уклањање тога зла. У понеким зараћеним државама тако високо стоји љубав према добру цјелине, да појединци у маси долазе у државне благајне и полажу уштеђену златну монету, коју замјењују или боновима или другим државним хартијама од вриједности. Они знају, да тијем чине велику услугу својој земљи; они знају и то, да данас државни дугови, и у случају пропасти државе, прелазе на терет побједиоцу. Напосљетку, циљ је добрих грађана да у критичним данима своје отаџбине приносе све жртве, само да се дође до побједе. Родољубу је лакше подносити да му пропадне сва имовина, него ли да му домовина пострада. Спекулације са животним намирницама и новчаним монетама у њиховом отежаном саобраћају за вријеме рата, не служе тој родољубивој сврси. Ми ћемо, ослањајући се на извјештаје власти и наших дописника, саопштавати имена таквих невољалаца, којима су и сада пречи лични интереси од општега добра, те својим ћифтинским махинацијама увеличавају и онако велике садашње муке цјелине и поткопавају код лаковјерних и необавјештених вјеру у успјех наше праведне ствари, *којој је побједа обезбијеђена ма колико рат трајао.*

Поправни испити. Министарство Просвјете објављује, да ће се поновни (поправни) испити ученика Цетињске Гимназије вршити у другој половини овога мјесеца, у дане, које ће за то одредити гимназијска управа.

Аустријски сумарен. Путници из Арбаније причају нам, да се у водама око Драча од неког времена често виђа један аустријски сумарен. Он се, изгледа, стално задржава око Капа Родони, гдје му је на сву прилику и његова станица. Тај сумарен вреба на све пароброде, који би случајно туда пловили.

Убјеђени смо, да овај аустријски сумарен неће постићи свој циљ с обзиром на чињеницу, да је како арбанашка тако и црногорска обала подвргнута блокади моћне италијанске флоте, која има потпуну власт над Јадранским Морем. Поменути сумарен, само ако се дрзне да прави провокације, брзо ће ту наћи свој гроб.

„Југословенски Гласник". Под овијем називом у Нишу је отпочео излазити часопис, који је орган мијелога нашега народа: Срба, Хрвата и Словенаца. У њему ће се третирати сва наша питања, на основу давнашње идеје и жеље српско-хрватско-словеначког народа: ослобођење и уједињење у културном, политичком, националном и државном смислу. Лист излази двапут мјесечно. Цијена му је на годину 12 динара.

Женски златни сат, који се носи на руци као манина, изгубљен је у недјељу 2. августа. Ко га буде нашао и донио администрацији овога листа, добиће од сопственика пристојну награду. Дознало се, да је исти нашла сељанка, која га је нудила на продају исвјесној особи на Цетињу, па по том, не продавши га, отишла је пут Обзовице.

ПРОДАЈЕМ своје двије куће, једна до друге у улици „Баја Пивљанина" на кантуну број 118. и 120. Обратити се потписатом.

Цетиње, 13. августа 1915.

(1,1) *Лука Лазовић.*

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије

Власник и одговорни уредник Милан Павловић.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ